

КЕЙС-МЕТОД ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

У статті висвітлюється використання кейс-методу у початковому процесі, що знайшов широке застосування при вивченні іноземних мов у західних країнах і набуває розповсюдження у навчальних закладах України. Завданням кейс-методу є не просто передати знання, а навчити здатності справлятися з унікальними та нестандартними ситуаціями, з якими ми маємо справу в реальному житті. Проаналізовано метод кейс-стаді та способи розробки якісних кейсів, що використовуються на заняттях з іноземної мови. Визначено, що кейс спонукає студентів до взаємодії і співпраці і має наступні структурні складові: Background (Введення); Creative Task (Творче завдання); Communicative Workshop (Майстерня спілкування). Розглянуто ряд принципів, що пов'язані з ефективністю діяльності викладача, який реалізує кейс-метод. Для ефективного використання кейсу запропоновано метод «кроків» щодо ідентифікації та вибору питань (проблеми) у окремому кейсі. Зроблено висновок, що робота з кейсами на заняттях з іноземної мови дозволяє застосовувати теоретичні знання під час вирішення практичних завдань, допомагає розвивати у студентів самостійність мислення, пов'язуючи теорію з практикою. Визначено, що робота з кейсами носить творчий характер і є показником високого рівня педагогічної діяльності.

Ключові слова: кейс-метод, початковий процес, іноземна мова, вміння, педагогічні ситуації, аналіз ситуації.

Базовою потребою сучасної освіти і головним фактором її ефективності є професіоналізм, який визначається підготовкою фахівців, які здатні передбачати, своєчасно виявляти та успішно вирішувати нагальні проблеми розвитку.

Аналіз наукової педагогічної літератури засвідчив актуальність такої проблеми, як модернізація вищої освіти на засадах використання інноваційних форм, методів і технологій навчання студентів, серед яких важливе місце відведено кейс-методу.

На сучасному етапі кейс-метод вважається дуже популярним при викладанні іноземних мов у вищих навчальних закладах Великої Британії, у яких надають перевагу традиціям Європейської школи. Кейс-метод вважається зарубіжним методом, який був запозичений вітчизняними педагогами на початку ХХ століття. Саме тому більшість досліджень та публікацій, присвячених вивченню даного методу створено зарубіжними авторами Р. Ekman, Laurence E.Lynn., P.L. Lawrens, M.W. Piotrowski, D. Schodt, I. Willson та ін.).

Науковці Е. Лейн та Д. Дистефано дають дефініцію кейса як ситуації, що розглядається людиною з метою прийняття рішення [1]. Англійський науковець Дж. Мітчел вважає, що кейс – це детальне вивчення події, яка ілюструє загальний принцип [2].

Використання кейс-методу знайшло широке застосування при вивченні іноземних мов у західних країнах і набуває розповсюдження у навчальних закладах України. Студенти аналізують запропоновану педагогічну ситуацію (відтворену на друкованих чи комп'ютерних носіях, представлену у вигляді драматизації або відео тощо), визначають сутність проблеми, пропонують можливі рішення й обирають найпродуктивніші. Кейси базуються на реальному фактичному матеріалі, або ж наближені до реальної ситуації.

Метою статті є аналіз методу кейс-стаді як одного з найефективніших при викладанні іноземної мови у вищій школі.

Завданням кейс-методу є не просто передати знання, як під час традиційних методів навчання, а навчити здатності справлятися з унікальними та нестандартними ситуаціями, з якими, як правило, ми і маємо справу в реальному житті. Центр уваги у разі застосування кейс-методу переміщується з процесу передавання знань на розвиток навичок аналізу й прийняття рішення [3].

Існує декілька способів розробки якісного кейсу, придатного до використання у навчальному процесі: 1) купити або знайти у сучасних засобах інформації готовий кейс; 2) самостійно обробити інформацію, використовуючи засоби масової інформації, наукові іншомовні журнали, Інтернет тощо, розробити проблемні завдання і вже після цього використовувати власноруч складений кейс на практичних заняттях з іноземної мови. На думку вчених, добре складений кейс: 1) інформує, має фабулу та фактичний матеріал; 2) фокусується на темі, наприклад, «Переваги і недоліки використання Інтернету» («Advantages and Disadvantages of Using the Internet»), яка викликає інтерес і зацікавленість у студентів; 3) не повинен виходити за рамки останніх трьох-п'яти років; 4) повинен містити у собі цікаві цитати, фрази та вислови; 5) повинен містити проблеми, зрозумілі та цікаві для студентів нашої країни, відповідно їхньому віку; 6) прищеплює навички прийняття рішень.

Кейс-метод добре зарекомендував себе в освіті як ефективний метод, що дозволяє студентам навчитися продуктивно обмінюватися ідеями, знаходити оптимальне рішення, працюючи в команді, проявляти та вдосконалювати аналітичні, оціночні навички і вміння, застосовувати на практиці теоретичний матеріал. Кейс спонукає студентів до взаємодії і співпраці і має наступні структурні складові:

- Background (Введення);
- Creative Task (Творче завдання);
- Communicative Workshop (Майстерня спілкування).

Ефективність діяльності викладача, що реалізує кейс-метод, пов'язана з втіленням ряду принципів: 1) партнерства, співпраці зі студентами; 2) використання останніх досягнень педагогічної науки та досвіду колег; 3) творчості (перетворення кейсів в індивідуально неповторний творчий продукт, посилення ролі творчості, імпровізації в ході навчання);

Крім того, використання кейсів потребує відповідної підготовки як студентів, так і викладачів. Ефективне використання кейсу потребує від викладачів ретельного планування. Така підготовка включає зміст, що означає вибір питань (проблем), на яких акцентується увага через застосування обраних процесуальних технологій. Застосовується метод «кроків» щодо ідентифікації та вибору питань (проблеми) у окремому кейсі. Для слухачів даються такі завдання:

Крок I. Проаналізувати зміст (сутність) кейсу. Прочитати його декілька разів. У ході читання записати проблеми, які піднімаються, та які розглядаються у ситуаціях чи подіях.

Крок II. Переглянути перелік зафіксованих проблем. Можливо, треба щось додати, поновити. Цей список має відображати досвід, освіту, особистість. Слід пам'ятати, що немає «правильного» чи «неправильного» переліку.

Крок III. Переглянути фонд бібліотеки, використовувати власний досвід тощо. Знайти статті, книги, доповіді, які пропонують теоретичний матеріал (узагальнення, розповіді тощо) щодо питань (проблем), які обираються. У цьому випадку ви будете повністю готові до виконання кейсу. Це також допоможе обрати техніки щодо використання кейсу [4].

Ретельно відібрана література для читання збагатить і сфокусує навчальний потенціал кейсів. Загалом, корисними є завдання з читання. Один і той самий кейс можна використовувати з різними цілями, з різними завданнями для читання. Готуючи кейс до роботи в групі, необхідно визначитися з цілями. Кожен з викладачів має визначитися з питаннями і розробити власну стратегію використання кейсів в контексті свого курсу. Той чи інший кейс передбачає мету використання: одні розкривають етичні питання чи міжособистісні проблеми, інші закликають до проектування поведінки героїв (подій). У кейсах, які передбачають рольові ігри, слід розігрувати героїв кейсу. У кейсах, які представляють собою діалог між героями, надавайте слухачам змогу підготувати повідомлення; стимулюйте формальні дебати в класі [5], що допоможе створенню кейсу вмещувати такі аспекти: аналітичний, концептуальний, презентаційний.

В *аналітичній* частині кейсу прогноуються відповіді кількох рівнів. Перший рівень формулює проблему. Другий рівень передбачає чітко сформульовану проблему, де студенти самостійно розробляють альтернативні варіанти й обирають з них оптимальний. Третій рівень є найвищим: у описаній конкретній педагогічній ситуації студенти самостійно визначають й чітко формулюють проблему, розробляють альтернативні варіанти рішення, обирають оптимальний варіант, наводять приклади іноземною мовою.

На першому рівні у *концептуальній* частині передбачається використання вже відомих студентам категорій та понять, стійких фраз і висловів. На другому рівні потрібен коментар педагога, а на третьому рівні необхідне індивідуальне консультування студентів у процесі роботи.

Презентаційна частина кейсу має відповісти на запитання: «Який об'єм інформації міститься у кейсі й наскільки зрозуміло вона представлена?» [6].

Слід зазначити, що робота з кейсами на заняттях з іноземної мови дозволяє застосовувати теоретичні знання під час вирішення практичних завдань, допомагає розвивати у студентів самостійність мислення, пов'язуючи теорію з практикою.

Таким чином, кейс-метод допомагає розвивати вміння, аналізувати ситуацію, оцінювати альтернативи, вибирати найкращий варіант із запропонованих, поряд з розвитком і подальшим удосконаленням комунікативних здібностей студентів, розвитком усіх аспектів мовленнєвої діяльності іноземною мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Lane H. International management behavior: Introduction to the cases and case method / Lane H. and Distefano J. – PWS-Kent, 1992. – 628 p.

2. Michiel R. Leenders and James A. Erskine disc Research: The Case Writing Process / R. Michiel. – Ontario : School of Business Administration (the University of Western Ontario), 1989. – 334 p.

3. Шеремета П.Г. Канищенко. «Кейс-метод: з досвіду викладання в українській бізнес-школі» / П. Шеремета, Г. Канищенко. Центр інновацій та розвитку. – Київ, 1999. – С. 25–31.

4. Ковальова С.М. Кейс-метод у системі професійної підготовки майбутніх учителів у Великій Британії: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ковальова Світлана Миколаївна. – К., 2012. – 262 с.

5. Подоляк В.О. Формування в учнів системи наукових компетентностей в галузі сучасного виробництва / В.О. Подоляк. – Вінниця: Книга-Вега, 2002. – 462 с.

6. Чернілевський Д.В. Методологія наукової діяльності: [навчальний посібник] / Д.В. Чернілевський. – К.: Вид-во Університету „Україна”, 2008. – 478 с.

С.М. Ковалёва, кандидат педагогических наук
Житомирский военный институт имени
С.П. Королёва Государственного
университета телекоммуникаций

КЕЙС-МЕТОД КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

В статье освещается использование кейс-метода в учебном процессе, который нашел широкое применение при изучении иностранных языков в западных странах и приобретает распространение в учебных заведениях Украины. Задачей кейс-метода является не просто передать знания, а научиться решать уникальные и нестандартные ситуации, с которыми мы имеем дело в реальной жизни. Проанализирован метод кейс-стади и способы разработки качественных кейсов, которые используются на занятиях по иностранному языку. Определено, что кейс побуждает студентов к взаимодействию и сотрудничеству и имеет следующие структурные составляющие: Background (Введение) Creative Task (Творческое задание); Communicative Workshop (Мастерская

общения). Рассмотрен ряд принципов, связанных с эффективностью деятельности преподавателя, который реализует кейс-метод. Для эффективного использования кейса предложен метод «шагов» по идентификации и выбору вопросов (проблемы) в отдельном кейсе. Сделан вывод, что работа с кейсами на занятиях по иностранному языку позволяет применять теоретические знания при решении практических задач, помогает развивать у студентов самостоятельность мышления, связывая теорию с практикой. Определено, что работа с кейсами носит творческий характер и является показателем высокого уровня педагогической деятельности.

Ключевые слова: кейс-метод, учебный процесс, иностранный язык, умения, педагогические ситуации, анализ ситуации.

S. Kovalyova, Candidate of Science
Zhytomyr Military Institute after S.P. Korolyov
State University of Telecommunications

CASE - METHOD AS A MEANS OF INCREASING THE EFFICIENCY OF FOREIGN LANGUAGES

The article highlights the use of case-method in the learning process, which is widely used in the study of foreign languages in the western countries and becomes widespread in educational institutions of Ukraine. The aim of case-method is not simply to transfer knowledge but to cope with the unique and unusual situations with which we deal with in real life. The case-method and means of developing high-quality cases in foreign language in the classroom are analyzed. The cases encourage students to collaboration and cooperation and have the following structural components: Background (Introduction), Creative Task (Creative Activity), Communicative Workshop (Workshop communication). Main principles which deal with effectiveness of the teacher's work are determined. Besides the method of "steps" on the identification and selection of questions (problems) for efficient use of the case-method is proposed. In conclusion it is necessary to say the work with cases in the classroom in a foreign language allows to apply theoretical knowledge to solve practical problems, helps to develop students' independent thinking, linking theory with practice. The work with cases is creative and is a determiner of the high level of teaching.

Keywords: case-method, learning process, foreign language, skills, pedagogical situations, analysis of the situation.